

UMYSŁ OTWARTY

HISTORIA – KULTURA – SPOŁECZEŃSTWO

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

UMYSŁ OTWARTY

HISTORIA – KULTURA – SPOŁECZEŃSTWO

KSIĘGA JUBILEUSZOWA DEDYKOWANA

PROFESOROWI

WITOLDOWI KOŁBUKOWI

W SIEDEMDZIESIĄTĄ ROCZNICĘ URODZIN

Redakcja

Marcin Cybulski

Maria Mocarz-Kleindienst

Andrij Saweneć

Wydawnictwo KUL

Lublin 2022

Recenzenci

dr hab. Christopher Garbowski, prof. UMCS

dr hab. Roman Gawarkiewicz, prof. US

dr hab. Agnieszka Gozdek, UMCS

dr hab. Arkadiusz Stasiak, prof. KUL

dr hab. Włodzimierz Wysocki, prof. UW

Opracowanie redakcyjne

Edwin Wójcik

Opracowanie komputerowe

Jarosław Bielecki

Projekt okładki i stron tytułowych

Dorota Woźniak

© Copyright by Wydawnictwo KUL, Lublin 2022

ISBN 978-83-8288-025-0

Wydawnictwo KUL

ul. Konstantynów 1H, 20-708 Lublin, tel. 81 740 93 40

e-mail: wydawnictwo@kul.lublin.pl, <http://wydawnictwo.kul.lublin.pl>

Druk i oprawa: volumina.pl Daniel Krzanowski

ul. Księcia Witolda 7-9, 71-063 Szczecin, tel. 91 812 09 08

e-mail: druk@volumina.pl

Słowo wstępne

Księga jubileuszowa *Umysł otwarty. Historia – kultura – społeczeństwo*, którą oddajemy do Państwa rąk, jest wyrazem wdzięczności oraz szacunku dla Profesora Witolda Kołbuka, obchodzącego w tym roku siedemdziesiątą rocznicę swoich urodzin. Tytuł publikacji odzwierciedla postawę otwartości Dostojnego Jubilata, przejawiającej się w konsekwentnym dążeniu do poszerzania na kolejnych etapach rozwoju naukowego swoich horyzontów badawczych. Profesor Witold Kołbuk jako historyk sławista badający koegzystencję konfesyjną pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego, sukcesywnie włączał w obszar swoich zainteresowań naukowych problematykę relacji polskich z Europą Wschodnią także w sferze kulturalno-społeczno-gospodarczej. Jego otwartość badawcza zaowocowała interdyscyplinarnym charakterem dokonań naukowych. W kluczu interdyscyplinarności została przygotowana również niniejsza księga jubileuszowa. Jej wymownym znakiem są tytuły kolejnych kręgów tematycznych, tworzących strukturę prezentowanego tomu: *Świat wartości w religii i społeczeństwie*, *Kultura i historia pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego*, *W poszukiwaniu prawdy historycznej i tożsamości literackiej*, *Kontakty językowe i komunikacja międzykulturowa*. Słowa klucze umieszczone w tych tytułach: wartości, tożsamość, prawda historyczna, kontakty kulturowe i komunikacja międzykulturowa odzwierciedlają kanon naukowy Jubilata. Dowodem Jego postawy otwartości są zamieszczone w księdze teksty autorów z różnych dyscyplin naukowych: historii, zarządzania, językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa, reprezentujących ośrodki badawcze z całej Polski, a także z zagranicy. Zaproszenie do współtworzenia księgi jubileuszowej przyjęli koledzy, przyjaciele, współpracownicy z Instytutu Językoznawstwa, Instytutu Literaturoznawstwa, Instytutu Historii Wydziału Nauk Humanistycznych,

jak i Wydziału Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Niezmiernie cieszy fakt, że do zespołu autorów dołączyli koledzy i uczniowie Jubilata, w tym wypromowani przez Niego doktorzy oraz doktorzy habilitowani, z takich ośrodków i instytucji naukowych, jak Uniwersytet Warszawski, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych w Warszawie, Uniwersytet Rzeszowski, Akademia Pomorska w Słupsku, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, Instytut Badań nad Dziedzictwem Kulturowym Europy w Białymstoku, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Uniwersytet Ekonomiczny w Warnie. Liczne odwołania autorów do publikacji Profesora Kołbuka dobitnie pokazują, jak wyraziście utrwalił się Jego dorobek naukowy we współczesnych badaniach humanistycznych. Opracowana przez Kolegów Współredaktorów niniejszego tomu biografia Jubilata oraz wykaz Jego prac naukowych wraz z zamieszczonymi listami gratulacyjnymi Panów Dziekanów dwóch kulowskich wydziałów, z którymi jest związany Profesor Witold Kołbuk, są wymownym świadectwem wyjątkowości Jego osoby.

Panie Profesorze, przekazując niniejszy tom, wyrażamy najszczerze podziękowania za wspieranie nas swoją wiedzą i doświadczeniem, dobrą radą w codziennej pracy akademickiej, za motywowanie do osiągania wytyczonych celów. Życzymy wiele zdrowia, radości życia oraz wszelkiej pomyślności. *Ad multos annos!*

W imieniu zespołu redakcyjnego
Maria Mocarz-Kleindienst

Spis treści

List dra hab. Dariusza Skórczewskiego, prof. KUL, dziekana Wydziału Nauk Humanistycznych KUL	7
List dra hab. Arkadiusza Jabłońskiego, prof. KUL, dziekana Wydziału Nauk Społecznych KUL	9
Słowo wstępne (<i>Maria Mocarz-Kleindienst</i>)	11
Biografia prof. dra hab. Witolda Kołbuka (<i>Marcin Cybulski</i>)	13
Publikacje i działalność naukowa prof. dra hab. Witolda Kołbuka (<i>Andrij Saweneć</i>)	17

ŚWIAT WARTOŚCI W RELIGII I SPOŁECZEŃSTWIE

Marek Pawlak, Vesselina Dimitrova <i>Hierarchia wartości i poziom religijności studentów zarządzania</i>	33
Magdalena Charzyńska-Wójcik <i>The Anatomy of a Conspiracy: On the Birth of James II's Son in 1688</i>	53
Ewelina Parafińska-Korybska <i>Wiara unitów a język (na podstawie zbioru reportaży Z ziemi chełmskiej Władysława Reymonta)</i>	69

KULTURA I HISTORIA POGRANICZA POLSKO-WSCHODNIOŚLAWIAŃSKIEGO

Anna Krochmal	
<i>Zakony obrządku wschodniego na Łemkowszczyźnie w XX wieku</i>	83
Beata Lorens	
<i>„Świat rzeczy” unickiego kapłana eparchii przemyskiej w XVIII wieku w świetle pośmiertnego inwentarza mienia ks. Teodora Krasnopolskiego</i>	99
Dorota Wereda	
<i>Kultura muzyczna w pracy duszpasterskiej bazylianów w Białej Podlaskiej</i>	111
Witold Bobryk	
<i>Ostatni akt dramatu. Likwidacja greckokatolickiej metropolii lwowskiej</i>	121
Hubert Łaszkiwicz	
<i>Dostępność usług adwokackich w okręgu Sądu Apelacyjnego w Wilnie w latach 1928-1932</i>	135
Marcin Cybulski	
<i>Ustrój biurokratyczny i biurokraci w roli głównej (na przykładzie polskich komedii filmowych epoki PRL)</i>	145

W POSZUKIWANIU PRAWDY HISTORYCZNEJ I TOŻSAMOŚCI LITERACKIEJ

Beata Siwek	
<i>U źródeł literackiej tożsamości Iwana Ptasznikaua (na materiale dokumentów archiwalnych i tekstów prozatorskich)</i>	165
Jolanta Kazimierczyk-Kuncer	
<i>Sześć miesięcy w Rosji Jacquesa Ancelota w optyce postkolonialnej</i>	177
Monika Sidor	
<i>Trylogia dramatyczna Rok 1945 Aleksandra Sołżenicyna. O odkrywaniu prawdy historii</i>	193

KONTAKTY JĘZYKOWE I KOMUNIKACJA MIĘDZYKULTUROWA

Henryk Duda	
<i>Nieprzekładalny bałagula. Słowo w kontekście miejsca i czasu</i>	209
Andrij Saweńc	
<i>Парадокси діалогії Януша Корчака про короля Мацюся в українських перекладах: видимі маніпуляції, невидимі перекладачі</i>	223
Michał Sajewicz	
<i>Najpopularniejsze nazwiska mieszkańców powiatu hajnowskiego na początku XXI wieku</i>	241
Magdalena Kawęcka	
<i>Komunikacja międzykulturowa w kontekście badań onomastyki medialnej</i> ...	259
Joanna Koziół	
<i>„Przychodzi Czukcza do lekarza”. O stereotypach etnicznych w Rosji</i>	271
Maria Moczarska-Kleindienst	
<i>Drewniana architektura cerkiewna w Polsce jako obiekt opisu w polsko-rosyjskim projekcie leksykograficznym</i>	283
Małgorzata Widel-Ignaszczak	
<i>O zapożyczeniach z języka polskiego w rosyjskim języku religijnym</i>	297
Ewelina Jasińska-Grabowska	
<i>Makrostruktura rosyjskich i polskich tekstów orzeczeń sądowych w sprawach celnych na przykładzie wyroków</i>	315

ADDENDA

Eugeniusz Niebelski	
<i>Grzyby 1875, czyli jak w Królestwie Polskim starano się zaradzić zatruciom</i> ...	333